

aan, dat
blik, de
loeren,
toegen
te dijn
noemde
Lohman
ten her
r op lo
sie trek
nen van
, dat de
ced ver
de tegen
esef ver
latief in
ngeloof,
niet dan
s komt
zettelijk
zeer zoo
en onge
lgemeen
stadsuni
gevolgd
den een
aange
van Prof.
an de
rust op
tudenten
deelden;
n over de
te oor
opnemen
losse uit
schen de
chten.
ders dan
s onver
de Univer
werpen,
et nunc)
colleges
die nu
illen we
ge over
an, maar
te inslui
e andere
rt woord
gevoegd,
zou heel
in, indien
le onge
desse ver
culiteiten
enten in
eld, om
om, als
en mede
advoca
n minder
enkele
illegale
te eit.
gen strai
tudenten
openbare
t, spreekt
men, om
sal doen,
de heeren
en. Men
dit kan
en.
is aller
juridici
t, al was
en stond,
methode
aren van
rwijs du
ven, ver
alleen de
examen
and der
ders kon
ak geno
juridische
en doen,
ecamen
n Leiden,
recht en
dat onse
n kunnen
niet van
ijzondere
en vroe
damsche
den of te
af.
hoogleer
dat onze
; dat re
eken; en
den dus
inhoud
in Rot
deze
s daarom,
dat onze
heroeke
faculteit
g als niet
de Vrije
s zie hier
doen aan
t of Gro

jaren van zijn juridische studien op twee
weilanden tegelijk graast.

Doch gelijk gezegd, we zullen gaarne
hooren, of we Prof. Lohman misschien ver
keerd begrepen, en ook, of onze conste
tatie en beoordeling van feiten allicht
correctie behoeft.

MEDISCHE FACULTEIT.

Met het oog op de steeds dringender
behoefte aan een eigen medische faculteit,
vestigt men onze aandacht op het lied door
Da Costa aan zijn arts toegezongen, en
waarin duidelijk uitkomt, hoe ook Da Costa
niet een arts en een Christen mechanisch
verbladen wilde, maar ook voor de medi
sche wetenschap een Christelijk uitgangs
punt vroeg.

Het luidt aldus:

Den Arts, den Vriend, wien, met de zorgzins
kranken,

De Wetenschap vereenigd weegt op 't hart,
Moog met dit blad een Vriend gevoelig danken
Voor trouwe hulp, bij ziektes strijd of smart.
Hiem, die Natuur in haar geheim bespiedend,
Haar beurtling volgt, en bijstaat, en geleidt.
En weer betoont, ja (God Zijn kracht gebiedend)

Den reddingsweg of voorschijn, of bereidt,
Gaf ook mijn zand nog met de Diepten Vader
Lof als den man, die tegen velen gijdt, *)
Lag niet aan 't hart des Christens nog iets nader
Dan menschenlof, hoe billijk ook vermeld.
Arztentiaal neen, wij bedoelen meerder!

Ook gij zaagt in, hoe elke wetenschap
Verheeven wordt, en heiliger, en teeder,
Naarmate zij 't ontdekt, van stap tot stap,
Dat heel Natuur den God der Heilige Schriften
Getuigenis geeft, en 't zelfde Godmerk draagt.
Dat van 't begin Zijn Geest wist in te giften

Aan alle werk, waar Hij zich in behaagt!
Zoo vlieg' zij uit op onbedwongen pennen,
Die Wetenschap, mits ze, aan geen gieren roep
Van ijden waan, bij 't hoogst gestegen kennen,
Zich neerwerpt voor zich oploft in
't Geloof! —

Wat lofsang zal het zijn, waar Arts en leek
Gewagen

Ter eer van Christus, Heil- en Licht- en
Levensbron,

Die, aller izzten Arts, aan 't lijdenshont geslagen,
Zelf onze krankheden droeg, en Zonde en
Dood verwon!

Voltooid is deze voorstelling nog niet.
De zaak moet nog dieper opgevat.

Maar het hoofdkenmerk is dan toch
juist gegrepen. Het is niet alleen de arts
die Christen moet zijn; ook de wetenschap
van den arts moet op Christelijken grond
slag rusten.

*) Ιατρὸς γὰρ ἀνὴρ πάλιν ἀνταίχῃς ἑλθὼν,
ΗΜΕΙΣ.

HUISORGEL.

Onze bekende paedagoog, de heer P. J.
Kloppers, heeft weer eenige liederen voor
het *Huisorgel* verzameld, en ze, voor het
orgel bewerkt door den heer J. van Trigt,
bij Hovelker en Zoon uitgegeven onder den
titel: *Breebaarts Huisorgel*.

In zoverre nu deze uitgave een reclame
middel van de firma Breebaart is, doet
deze uitgave ons niet aangenaam aan. Lie
deren als hier geboden worden zijn te heilig,
om ze voor reclame te laten dienst doen.
Ook kieren wij tusschen het éne en het
andere orgelmagazijn geen partij. Een ieder,
die orgels aan den man weet te brengen,
doet een goed werk.

De uitgave zelf daarentegen trekt ons
zeer aan. De liederen zijn met zorg geko
zen. De druk is duidelijke, zodat men ook
op zekeren afstand van het blad lezen kan.
En ook het bijvoegen van de registers, die
best gebruikt worden, met de parallel-tafel
voor andere orgels, is aanwinst.

Ook de Ds. Gispén het zijne, om door
een schoon inleidend woord de liefde voor
het orgel opnieuw te prikkelen.

Hoor slechts:

Israëls zangers hebben het hemelsche op
aarde gebracht. God is hun lied en hun lied
is voor God.

Daarom is hun gedachte zoo diep, hun taal
zoo schoon, hun vlucht zoo hoog. Maar daar
door roert en trekt hun psalm dan ook het
hart, zooals geen andere zang. Daarom kunnen
zij roeren, ter nedersaen, maar ook verheffen,
troosten, sterken, uit het stof oprichten en ons
arm hart in de gemeenschap der hemelsche
dingen brengen, zooals geen ander lied, ook
niet van de uitnemende zangers, het kan.

En bij dat Godgewijde lied heeft de Chris
telijke geest, onder de leiding van Hem, van
wien alle gaven en kunsten zijn, het orgel ge
voegd.

Het orgel de koning der instrumenten! Het
orgel, geheel en op aangelegd om de diepste
gevoelens te vertolken van alle harten, die
dorsten naar den levenden God. Het orgel, dat
in zijn diepe tonen aan het laatste bazuin
schal, aan het: staat op, gij dooden, en komt
ten oordeel! herinnert, met zijn trompet aan
het heerlijk evangeliewoord denken doet, en,
in de hoogte en ijne registers, de stem van men
schen en engelen nabootend, aan onze zinnen
een prikkel geeft, welke den geest bekwaam
maakt om nu reeds, in den geloof, te be
lusteren, dat eeuwig danklied der verlosten;
het lied van Mozes en van het Lam.

Geldt dit in de hoogte mate van het groote
en grootsche kerkorgel, ook het meer eenvou
dige huisorgel is dienstbaar en leidt op tot dit
Godverheerlijkend doel. Vooral nu het rijke en
heerlijke Amerikaanse orgel tot zulk een
volkomenheid is gebracht. De grootste mees
terstukken der klassieke toonkunstenaars, zoo
wel als het eenvoudige lied komen op dit
orgel tot hun recht. Het doet ons de gaven
waardeeren en den Gever prijzen.

Dit is ons uit het hart geschreven.

Het orgel maakt jaar aan jaar verove
ringen in onze kringen, en de toekomst is
niet zoo verre meer, dat een Christelijk gezin
zonder orgel almeer uitsondering zal worden.
De piano is er nog wel, en waarom ook
niet? Maar toch is de piano haar heerschappij
in onze kringen reeds kwijt.

ZIJN WE BROEDERS VAN JEZUS?

Ons wordt de vraag gedaan, of men ook
spreken mag van de kinderen Gods als
broeders van Christus.

Deze zegawijs, zoo meent de vrager, ver
heft ons te zeer, en verlaagt den Heiland.
Ook komt, zoo schrijft hij, de naam van
broeder van Jezus, op de geloovigen toe
gepast, niet in de Schrift voor.

In dit laatste nu vergist de geachte vrager
zich. Het komt wel voor. En zelfs herhaal
delijk.

Zoo lezen we in Hebr. 2:11: »Om welke
oorzaak hij zich niet schaaft hen broeders
te noemen», met terugslag op Psalm 22:
»Ik zal uwen naam mijnen broeders ver
kondigen.»

In Hebr. 2:17 volgt dan: »Waarom hij
in alles den broeders moest gelijk wor
den.» In Rom. 8:29 heet het: »Opdat
hij de eerstgeborene zij onder vele broe
ders.»

Na zijn opstanding zegt de Heere zelf
(in Joh. 20:17): »Gaaf hen tot mijne
broeders en zegt hun: Ik vare op tot
mijnen Vader.» In Matth. 28:10: »Boud
schap mijnen broeders, dat zij henengaan
naar Galilea.» In Matth. 25:40 zegt de
Heere: »Zoo veel gij dit aan een mijner
minste broeders gedaan hebt, zoo hebt gij
dit mij gedaan.» En niet minder eendielijk
is het zeggen van den Heiland bekend:

»Zoo iemand doet den wille van mijnen
Vader die in de hemelen is, die is mijn
broeder en mijne zuster en mijne moeder.»
Over de geoorlooftheid van het gebruik
kan alzo geen geschil rijzen.

Alleen bedenke men steeds, dat Christus
alleen de eigen, eeniggeborene, eeuwige, na
tuurlijke Zoon Gods is, en dat wij slechts
om zijnentwil als kinderen zijn aangenomen.

Doch ook al zijn we slechts aangenomen,
ook het aangenomen kind geldt in de
goddelijke huishouding als een broeder van
den eigen Zoon.

AMTSGEWAAID.

Het vindt bij sommigen aanstoot, dat
collectanten in rok en witte das hun om
mezing onder de godsdiensttoeleningen doen.
Dit komt, zoo oordeelt men, aan ouderlin
gen en diakenen toe; niet aan collectanten,
omdat deze buiten het ambt staan.

Volkomen waar. Doch is rok en witte
das dan ambtsgewaad?

Stelling neen.
Alle kellers dragen dit kostuum bij de
table d'hôte. Alle heeren verschijnen bij de
kostuum op deftiger partijen. Voor het ambt
steekt in rok of witte das dus niet één enkel
insigne. Rok en witte das is niets anders
dan het leeflijke kostuum, dat gewoonte nu
eenmaal aannam als manlijk kostuum voor
alle deftiger gelegenheden.

Nu zal het ons een verademing zijn, als
dit onoepelijke kostuum de wereld uittraakt;
maar zo lang dit niet zoo is, kan men er
niet buiten. En overmits nu ook elke dienst
in de kerken van deftiger aard is, maakt
het een goeden indruk, zoo alle dienst
doende diakenen, en zoo ook alle dienst
doende collectanten in dit gewone deftig
heidskostuum hun ommezing bij den cere
donie doen.

Dat onze boeren ten plattelande anders
handelen, is natuurlijk, omdat een boer zijn
eigen kostuum heeft, en gelukkig is te prij
sen, dat hij door dit eigen kostuum van de
tyrannie der mode ontlagen is.

Maar in onze steden is dit anders.
Daar is nu eenmaal alle eigen burger
kostuum de wereld uit, en moest dus wel
het gewone deftigheidskostuum in plaats
treden.

Naar aanleiding van het geschil dat in
Hongarije over den Doop rees, schrijft de
Hervorming:

De Roomsche clerus in Hongarije is in be
weging, omdat naar aanleiding van de feest
viering van Koloman Tisza het geschil omtrent
de kinderen uit gemengde huwelijken weer op
den voorgrond trad.

Hongarije met zijn 17½ miljoen inwoners
telt daaronder bijna 3½ miljoen Protestanten;
deels (ruim 2 miljoen) Hervormden, deels Lu
theranen. Gemengde huwelijken komen in som
mige streken tamelijk veel voor en de kwestie
van het *Weglaufen*, het zich door den doop
wederrechtelijk toeligen van kinderen, be
weegt in de laatste jaren de gemeoedren. Er
is namelijk een wet van 1868 op de *Mischlingen*
(gemengde huwelijken), waarbij bepaald wordt
dat jongens de kerk van den vader, meisjes
die van de moeder volgen. Tot voor eenige
jaren ging dit goed, leed de verdraagsaamheid
weinig schade en werd de goedgeredigheid.

Doch de ultramontaansche strooming bracht
verandering; de jongere geestelijkheid ijverde
om zielts te winnen en verstoort den vrede.
Eerst hielden de bisschoppen zich buiten spel,
maar de nieuwe prins-primaat van Hongarije,
de verleden jaar tot de waardigheid verheven
aartsbisschop van Gran, mgr. Claudius Vaszary,
is van anderen geest en plaatst zich aan de zijde
der ijverars.

Men zoekt naar een vergelijk doch vindt
dit niet. Tisza, die in Maart 1890 als minister
president aftrad, heeft gedurende zijn minister
schap meermalen getracht door een nieuwe
wet verdere geschillen bij gemengde huwelijken
te voorkomen, doch leed steeds schipbreuk in
het Huis der Magnaten, waarin de hoofden
der oud-adellijken families en de hooge prel
aten krachten geboorte of ambt zitting heb
ben. Kort vóór zijn aftreden vaardigde zijn
Min. van Eer- en Onderw. graaf Csaky, een
verordening uit, waarbij de geestelijken, die
een kind van andersgezinde ouders mochten
doopen (d. w. z. een jongen naar moeders
of een meisje naar vaders geloof) verplicht
worden daarvan aangifte te doen aan den
geestelijken van de betrokken confessie, opdat
deze het kind in zijne registers zou kunnen
inschrijven. Daartegen kwam hevig verzet, naar
zich denken laat. Het strijd, zoo antwoorde
men begrijpelijkwijs, tegen plicht en gewen
ten van den katholieken priester om een katho
liek gedoopt kind aan de andere belijdenis,
derhalve aan de ketterij, over te leveren. Dit
middel om de wet van '68 tot een levende

letter te maken moest natuurlijk falen, en het
zal nog wel eenigen tijd duren eer men een
vergelijk vindt.

En dan verder:

Intusschen, hoe schoon dit woord »vrede»
klinken moge, meent toch de aartsbisschop,
volgens eene mededeeling aan een medewer
ker van den *Budapesti Hirap*, dat hetgeen de
Protestanten verlangen uit dogmatisch oogpunt
voor de Katholieken onmogelijk is, terwijl hij
zich overtuigd houdt, dat de erkenning van het
natuurlijk recht der ouders, om hunne kinderen
in de gezin te doen »doopen, die hun goed
dunkt, immers niet in strijd is met enig Pro
testantsch leerstuk....

Wie had een andere verdediging ver
wacht? Is de oude en beproefde methode
om het mes aan twee kanten te laten snijden:
»Ik mag niet verdraagsaam zijn volgens mijn
geloof, maar gij moet het zijn volgens uw ge
loof. Is er gelukkiger samentreffen denkbaar?
Wat zouden we dan nog samen kibbelen?»

We zijn dit met de Hervorming niet
eens.

Het is een schande voor het Protestan
tisme, dat het door de landswet laat be
palen, in welke kerk een kind uit gemengde
huwelijken zal gedoopt worden.

En niet alleen de Roomsche, maar even
zoo een goed Gereformeerd beïjder eischt,
dat de beslissing over den Doop onverlet
en onverkort aan de ouders blijve.

KUYPER.

Voor Kootwijk's Scholen.

Ontvangen door Dr. A. KUYPER van den
heer W. Hovy, van: Mevr. de Wed. de B.
geb. v. B. f. 10; uit de schoolcollecte 25 Sep
tember 1891. Alhier gehouden, N. N. f. 1; »
No. 45 f. 1.

Mit de Pers.

In één opzicht draagt het ondoordachte stuk
van den heer Renkema toch vrucht; in zoo
verre het namelijk Da. Sikkels aanleiding gaf,
om over het gebruik van »Christelijk Gerefor
meerd» in de 17de eeuw nog nader historische
toelichting te geven.

Ook de lezers van de *Heraut* mogen er ken
nis mee maken.

Hij schrijft dan:
Wil hij dan met zulke menschen, als schrijver dreef,
nog eens debatteren, dan zijn we bereid hem met
nog meerdere stukken ten klaarste te bewijzen, dat de
naam *Christelijk gereformeerd kerk* die eeuw de
voorkerk had bij de politieke en de remonstranten.
Dit is een feit dat uitgemaakt kan worden. En ook,
dat men dan nog liefst sprak van *de ware* Christe
lijke gereformeerde kerk.

De stukken van 1651 en 1660 die de heer R. hoven
noemt, betreffen niet den naam *Christelijke gerefor
meerde kerk*, maar *religie*. Daarover loopt de kwestie
niet. En het zijn bovendien geen *kerkelijke*, maar
politieke stukken. Hier brandt de heer R. zich dus
opnieuw.

Wat het door hem genoemde stuk aangaat: *Kerk
Tutic*, verloop van gedrupteerden der claus synodale
van Zuid- en Noord-holland; antwoort deneger
bij Acte tot het houden van een provinciale synode
alhier in den Haag». — De heer R. had aan zijn
lezers de bron moeten noemen, waarin zij het vinden
kunnen. Maar dan zouden zij gezien hebben, dat de
heer R. er niet veel van begrijpt. Want een *religieus*,
en een *religieus*, en een *religieus* voor één en hetzelfde
suk, aan te zien, is toch al te wat.

We willen dan den heer R. vooraf gelatenheid
laten, om zich op dit punt te herstellen, het nog een
kaln na te zien, en dan met het stuk, dat hij bedoelt,
terug te komen. Hij zal dan misschien wel gel
looven dat wij hem deze les niet gaven zonder eenige
sakkennis.

Voor onze lezers thans nog een proefje, dat mis
schien ook nog nuttig kan zijn voor degenen, die ter
wille van den naam *Christelijke gereformeerde kerk*
tegenover de *gereformeerde kerken* meenen te moeten
gaan staan. Daar zijn er toch onder hen, die nog wel
uit de historie der vaderen leeren willen.

We willen daarbij ten gerieve van den heer R., die
nu 1612 zijn sterfte schijnt te zoeken, thans tot
op het jaar 1607 teruggaan. 1) Dan zal men zien, dat
de naam *Christelijke gereformeerde kerk* die op zich
zelf onschuldig kon zijn, en zeker door een gerefor
meerd mensch zonder opzet gebruikt kan worden
gelijk latere schrijvers dat dan ook wel eens doen in
de 16de en 17de eeuw vooral gevonden wordt bij hen,
die tegenover de gereformeerde kerken woelden. De
oorsprong zal bij de Jacobinen van Duifhuis te Utrecht
te zoeken zijn. En in de dagen en in den kring
van Uytenboogaert, Arminius Oldenbarnevelt en bij
de overheden, de politicien, had de naam de voor
keur.

En die naamgeving was bij hen niet onschuldig.
Het was het *libertinisme*, het *arminianisme*, de *beis
heid*, zooals Trigland het noemde die deren naam
»Christelijk gereformeerd» tegenover het »gereformeerd»
onzer vaderen kieren deed.

In Mei 1607 had te 's Gravenhage het zoogenaamde
conventus preparatorius plaats, een vergadering van
mannen uit de onderscheidde provincien samenge
voerd om een voorbereidend advies te geven over
de samenkomst eener nationale synode. Ook Arminius
en Uytenboogaert namen daaraan deel. Doch zij kon
den zich niet met advies van Gomar, Boyerman en
de anderen niet vereenigen. In den nacht tusschen
twee vergaderingen haalden zij zooals Helmichus in
zijn rapport aan de N-Hollandsche synode meedeelt,
de twee leden, die de zaak hun gevoelen over
om deze vijf zeiden nu een afzonderlijk advies tegen
over dat van Gomar en de zijnen.

En die in dat stuk door Jacobus Arminius, Johannes
Uytenboogaert en hunne twee Utrechtse volgelingen
geteekend, spreken zij uit, dat zij dit hun advies af
zonderlijk geven wten dienste van de *Christelijke ge
reformeerde kerken*, terwijl Gomar en de zijnen in
hunne stukken slechts van de *kerken of de gerefor
meerde kerken* spreken.

En als de heeren Arminius en Uytenboogaert, om
de ontroering, die over hun afwijking van de broeders
ontstond, straks zich bij request aan de Staten van
Holland gaan verdedigen, dan schrijven zij wat hunne
»gedachten noot zijn geweest en ook tegenwoordig
nog niet waren, eenige nieuwheid of iets strijdig
tegen Gods Woord en den grond der zaligheid, die
in de Christelijke gereformeerde kerken door hand
geleerd wordt in te voeren.» (Zie de stukken bij Trig
land en Uytenboogaert).

De beschouwing die Arminius en Uytenboogaert
van den *belijdenisband* hadden, zit mede in de keuze
van dien naam.

Tegenover deze feiten zal men het bewijs moeten
stellen dat de naam *Christelijke gereformeerde kerk*,
die zooals de heer R. opmerkte in 1612 en in de
vroegere jaren reeds bestond, door de *verdelgers* der
gereformeerde kerken geleerd werd, gelijk wij bewezen,
dat die naam bij de libertijnische en politieke *herfijders*
der kerken de voorkeur had.

En zo lang de heer R. of de zijnen tegenover onze
historische gronden geen betere sticht mist bij alle
recht om te zeggen: men had *veilig* tot 1613 kunnen
temg gaan.

Neen. Men doet veilig met bij de *synode van Dor
drecht 1618/19* te blijven, en daarvan uit te gaan. Het
terrein der jaren, die daarvan voorafgingen is onveilig.
En we hebben dat getoond door te wijzen op
het arminianische karakter van het stuk, waarop de
heer R. zich voor den naam *Christelijke gereformeerde*
kerk beriep.

Om veilig is ook bepaald het geschied met den naam

»Christelijke gereformeerde kerk», zooals wij dat in
het begin der 17de eeuw ontmoeten.

Het was Uytenboogaert om dien naam te doen voor
een kerkgenootschap waarin de band der confesie in
naam van het Christendom was losgemaakt.

Dat het hem niet dien naam voor zijn kerktidee in
de Utrechtse kerkorde van 1612 ernst was blijkt
uit wat hij daarvan zelf in zijn geschiedboek zegt (bl.
397). Hij zegt van die kerkorde: »En wanneer men de
»Stichtse kerken niet hadde gezocht te beroeren
»vanden tot een voorbeeld, om te toonen, hoe lichtelijk
»men stichtelijk men in de Christelijke gereformeerde
»kerk eenigheid betrachten kan latende een ieder vrij
»om te leven naar zijn gewoonte, zonder uitkanderen
»te lasten en uit te schelden, behoudende de eenigheid
»in de fundamenteel noodig ter zaligheid.»

Het spoor, waarop het vlaggeje van dien naam in
de eerste jaren der 17de eeuw staat is een *onveilig*
spoor.

Onze vaderen hebben dat goed bekeken. Zij hebben
heel den toelag van 1612 gezet en schrijven dan ook
vóór de acta der Dordtsche Synode over heel die
richting die in 1612 onder den naam *Christelijke ge
reformeerde kerk* zocht weg te schuilen, het vol
gende:

»In de provincie van Utrecht schen door nalatig
heid der predikanten, de kerkelijke orde vervallen te
zijn; onder schijn van welke op te richten, Uyten
boogaert eenige remonstrantsche predikanten, en
ander derzelve Jacobus Taurinus, een oproerig en
»vreemd mensch, in die kerken ingevoerd heeft, wende
»daarna zeer naarmet en vlijtig zijn geweest dat niet
»alleenlijk in die stad, maar in die gansche provincie,
»overal waar zij konden, de gezonde predikanten ver
»driven, en in hunne plaats remonstrantsche gesteld
»zijnde, de leer der remonstranten alleen openlijk plaats
»gafte gegrepen. En opdat zij hunne zake in die
»provincie zouden bevestigen, zoo hebben zij een nieuw
»formulier van kerkordening beramsd, dewelke eerst
»van de synode in dewelke Uytenboogaert predikant
»was den Haag voorgedragt, daarna ook van de R. M.
»Heeren Staten der zelve provincie geapproveerd
»werd. In de artikelen 4 en 5 cap. 2 wordt de ver
»draagsaamheid der gevoelens der Remonstranten,
»die zij in Holland zoo zeer dreeven publiekelijk be
»vestigd; alwaar ook de leer der *gereformeerde kerken*
»wan ter zijde en hatelijk geblameerd werd. Voorts
»vindt men zeer vele nieuwigheden aangaande de kerk
»elijke regering in de door de Remonstranten ge
»maakte wet, dat deze lieden anders niets voor hadden,
»dan allen niet allelied in de leer, maar ook in de
»orde en regering der kerke te veranderen en te ver
»nemen.»

Het zal ons verheugen, zoo het *Wikkertje* met of
sonder de heer R. deze opmerkingen nu ook over
neemt. We willen de bevestiging, die de heer R. ons
aandeeld geeft, ter zijde stellen. Is ons om de *kerke*
te doen. En het verscheidend dat over dien naam Chris
telijke gereformeerde kerk, waarvoor het *Wikkertje* het
immers opneemt.

Wij wenschen in dezen, zoo mogelijk, verslagen te
worden. Tot heden toe echter gaf het *Wikkertje* nog
niets. En dat blad heeft er toch het grootste belang
bij, ons te weerleggen, als wij beweren:

de naam *Christelijke gereformeerde kerk* mag niet
boven dien van *gereformeerde kerk* gesteld worden,
omdat die naam *niet* het bij de Dordtsche heiden van
1618 maar bij de libertijnische, arminianische en poli
tische geesten vóór 1618 tegenover den belijdenisband
de voorkeur had.

De eer van het standpunt van het *Wikkertje* tucht
weeleggung van deze onze bewering.

En wordt die weeleggung niet gegeven dan is ook
daarmee weer het pad, dat de heeren D. D. van Linen —
Wisse wijlen als *onveilig* geteekend voor allen, die in
het spoor der gereformeerde vaderen wenschen te
wandelen.

Ook dit laatste is niet te sterk gesproken.

Wat het *Wikkertje* uit de historie opdiept,
verraadt volstrekt onbekendheid met den his
torischen achtergrond.

In de *Friesche Kerkhede* komt Da. Wage
naar terug op een woord van G., dat hij ten
onrechte aan Ds. Gunning van Oosthem had
toegeschreven.

Doch hij doet meer.

Hij voegt er een hartelijke ontboezeming
aan toe, die ons uit het hart geschreven is.

Ik kan mij voorstellen, dat deze aanval Ds. Gun
ning onangenaam heeft getroffen, doch waerdeere hij
er in de trekking van het broederhart dat het maar
niet op kan van mannen als Da. G., dat ze in hunne
o. i. onhoudbare en *andere* positie als voorzitters van
de afdeelingbesturen van het Genootschap en onder
geschikten van de Synodale Hierarchie, volhardend,
ook waar hun deze positie telkens dwong tegen hun
geestesverwanten en broeders zich te scharen aan de
zijde der bitterste vervolgers.

Wij kunnen onze gereformeerde collega's in 't genoot
schap niet ongemoeid laten, maar blijven trachten hun
in de consensie te grijpen, dat ze toch mochten
opvallen en in konen waar zij behooren.

De *stichtse* predikanten kunnen wij in gulheid ont
moeten: hun positie is ons »erklaarbaar. Zij kunnen
niet arbeiden in de Geref. Kerken en zouden te veel
armoed lijden in vrije gemeenten. Daarom is hun de
»volkskerk» met haar massa's en — trocenten een
onwaardeerbare inrichting tot evangelisatie en menigeen
hunner heeft, intredende in een moderne gemeente
zeer veel goeds gewrocht. Daarom zal ook hunner
zijds de hietendheid tegen om weldra wringken en zal
men Dr. Bronsveld alleen laten staan.

Doch de gereformeerde predikanten in de Herv
Kerk ik bedoel de heerlijke predikers, die niet anti
nomianisch zijn maar werkelijk onze *belijdenis* van
de waarheid die naar de godzaligheid is den volke
verkondigen — die broeders staan zoo dicht bij ons
en toch tegenover ons als *andere* wettelijke personen
om elkaar te overtuigen, wij kunnen alhier niet
voorbijgaan met een beleefde groet uit de veriet, wij
zijn te innig één!

Niet broeder Gunning deze »confidentie», die
immers ook uit zijn hart is geschreven, aan tot waar
deering van de ook in de *Friesche Kerkhede* herhaalde
lijp om hem gerichte pijlen; versta hij de bedoeeling en
mocht ik verzeerd ingelicht, *andere* hebben gewond,
dan vraag ik daarvoor vergewing.

Och, brengte de Heere nog eenmaal al het gerefor
meerde volk met al zijn predikanten, die genade ont
vingen om naar het hart van Jeruzalem te spreken,
samen op het terrein der vrije Gereformeerde Kerk.
Waar de Geest der Eeuw zoo schrikkelijk werkt in
de kinderen der ongehoozardheid, o, brengte God
daar al Zijn knechten samen, om door één krachtig
kerkelijk leven elkaar te sterken en gezamenlijk te
strijden tot behoud ook van een zinkend vaderland.

Zoo is het.

De Gereformeerden in het Genootschap staan
en handelen tegen hun eigen beginsel en hun
eigen belijdenis; en daarom mogen wij niet
aflaten van den broederdienst, om hen telkens
weer aan dat beginsel en aan de belijdenis te
herinneren.

KUYPER.

Officieele Berichten.

(Met verkorting uit het *Kerkblad* van 30 Sept.)

Verslag der Classicale vergadering
te Amsterdam op Woensdag 14
Sept. 1891.

Ds. P. J. Wagemaker trad als praeses op, ter
wijl Ds. J. J. Dekker als scriba zitting nam.

Aangezien Ds. Brouwer nog niet alle collec
ten voor de Em. pred., weduwen en weezen
had ontvangen, wekt de voorzitter er toe op,
die collecten vóór 1 Nov. te houden en Ds.
Brouwer te maken.

De deputaten in zake de grensregeling van
Uithoorn, waar een groot deel der gemeente,
zelfs haar Leeraar

der Conferentie in te winnen. Levendig wordt over deze vraag gediscussieerd en loopen de meeningen weder zeer uiteen. Sommigen zijn beslist tegen alle werkstakingen, hetzij gedwongen hetzij vrijwillig, beweerende dat elke werkstaking door Gods Woord veroordeeld is, en de vrucht van de meer en meer veldwinnende revolutionaire wanbegrippen, die ook, helaas! bij Christenen ingang vinden. Anderen zijn van meening, dat niet alle werkstakingen veroordeeld worden, en zij in sommige gevallen wel degelijk geoorloofd is, hierbij voorbeelden uit het praktische leven aanvoerende, die het volle licht op vele maatschappelijke toestanden en wanverhoudingen werpen. Een der Amsterd. afgevaardigden stelt voor het sociale vraagstuk te laten rusten omdat de oplossing daarvan niet op onze weg ligt, en al kan de vraag in punt 3 gesteld, toestemmend beantwoord worden, laat ons voorzichtig zijn elk concreet geval op zichzelf beoordeelen. Dit voorstel neemt de Conferentie als resolutie aan.

Punt 4 over de rechte wijze van wezenvervoering, respectievelijk door Harlingen, Beveland en Amsterdam op het agendum geplaatst, gaf mede aanleiding tot levendig debat, aanstonds blijkt, dat men beslist tegen z.g. weeshuizen, zoo plaatselijke als provinciale, is die, om de treurige ervaring, door dergelijke verpleging verkregen, ten sterkste worden afgekeurd. Liefst zag men de verpleging in het gezin aangenomen, wat natuurlijk voor kleine gemeenten de aangewezen weg is, terwijl deze ook als basis voor groote gemeenten moet dienen, doch op onderverden praktische bezwaren luttelende, zag men gaarne voor groote gemeenten het paviljoensteels gehuldigd, indien althans de financiële krachten zulke toelaten. In dien geest wordt eene resolutie gesteld en door de vergadering aangenomen.

Over punt 5 om een meer organisch verband in het leven te roepen tusschen de diaconie enerzijds, en gestichten van barmhertigheid als Veldwijk, 's-Heerenloo, Effatha, Eudokia en anderen, was het gevoelen der vergadering eenstemmig, en wel, men zoude zoowel in privé, als qua Diaconie lid en tractie afdeelingen in het leven te roepen, die de belangen van dergelijke stichtingen voorstaan en bevorderen.

Omtrent de vraag in punt 6 of het gewettigd is buiten weduwen en wezen, ook andere leden der gemeente te steunen, werd naar de notulen eener vorige Conferentie verwezen, waar deze vraag uitvoerig behandeld was en toen uitgesproken werd, dat, wanneer men van de meening uitgaat, alleen weduwen en wezen steun te bieden, men zeer onbijzelsch en ongereformeerd denkt en het in praktijk brengen, handelt, daar het toch in Gods Woord duidelijk aangetoond wordt, dat niet slechts weduwen en wezen, maar alle armen der gemeente aanspraak op ondersteuning hebben. Aangaande punt 7, of het de roeping der Diaconie is de zorg voor geneeskundige behandeling verder uit te strekken dan tot hen, die door haar onderstand wordt verleend, was de vergadering van oordeel, dat dit zeer zeker hare roeping is, terwijl breedvoerig gesproken wordt over de middelen bedoeld in punt 8 hoe Diaconen hebben te handelen, wanneer zij het heerschen van besmettelijke ziekten, de Diaconale kas ontoereikend blijft om genoegzame hulp te bieden. Een der Harlingesch afgevaardigden leidde dit punt in, en was van oordeel dat men alles moest inspannen om zichzelf te helpen, en zoo de krachten tekort schoten dan de gemeente en vooral de meer gegoeden op te wekken de Diaconie in deze kracht bij te staan. De vergadering kon tegen dit advies weinig inbrengen, en nam daarom punt 9 in behandeling 'hoe moet door eene Diaconie worden gehandeld, die een of meer krankzinnigen in een gesticht moet laten verplegen, maar wier inkomsten niet toereikend zijn om in de kosten daarvan te voorzien?' Het woord br. v. d. Woude van Zwartzsluis geleid, die van een geval in zijne gemeente mededeeling doet. Na eenige bespreking geeft de Conferentie gezonden broeder den raad, om, indien stad of provincie geen subsidie verleent, alsdan te trachten, een provinciaal suppletiefonds op te richten, waaruit men de kosten weet te bestrijden, die aan dergelijke verpleging verbonden is; echter raadt Prof. de Cock aan, eerst de noodige stappen bij stad en provincie te doen, om zich in deze van subsidie te verzekeren.

Zooewel ter wille van den vervolgden tijd (de vergadering had van 10 uur voormiddags tot 5 uur namiddags, en na den maaltijd van 6 uur tot bijna 8 uur geduurd) als omdat de vragende Diaconie van Leiden reeds huiswaarts gekeerd was, werden de punten 10 en 11 niet in behandeling genomen.

Aan den aanvang der namiddagzitting was een deel van den tijd besteed aan de bespreking der comitévragen: Zal de Centrale Diaconale Conferentie worden bestendigd, of acht men provinciale of klassikale Conferenties meer gewenscht? en het eerste aangenomen zijnde bepaalde men tijd en plaats voor de zesde samenkomst. Besloten wordt ook op advies van Prof. de Cock de Conferentie als Centrale te handhaven, en het volgende jaar, zoo God wil, te vergaderen te Zwolle, omstreken op gelijken tijd als nu, met inachtneming van de gewone marktdagen.

De broeders Landeboom, Von Meyenfeldt en v. d. Linden, aan de beurt van afreding zijnde, worden niet ongeveer alle stemmen herbenoemd, terwijl de Conferentie oordeelde het comité met twee leden te moeten versterken, waartoe zij verkoos de broeders W. Haakma en W. H. van Schaick, beiden van Amsterdam.

Na een hartelijk woord van dank aan Kerkeraad en Diaconie, zoomede aan de gemeente van Utrecht, die zoo welwillend de conferentie plaats bereidden als ook aan de afgevaardigden en belangstellenden, die van verre en van nabij gekomen waren, om diaconale belangen met elkander te bespreken, voorts aan Prof. de Cock, die andermaal de vergadering met zijne gewaardeerde adviezen heeft willen dienen, en bovenal aan den Heere God, die kracht en hulp had verleend deze samenkomst te beëindigen, sloot de voorzitter de vergadering, en ging Prof. de Cock in gebed en dankzegging voor.

Namens het Comité,
C. F. VON MEYENFELDT, 2e Secr.
Amsterdam, September 1892.

Buitenland.

Duitschland. Een predikant afgezet. Klachten over de Staats- en kerkelijke universiteiten.
De Deutsche Evangelische Kirchzeitung deelt het een en ander mede omtrent de af-

zetting van den predikant Schrempf, die de Evangelische kerk van Wurtemberg diende. Deze heer Schrempf was reeds als student niet verenigd met de belijdenis zijner kerk. Aan het kerkbestuur deelde hij openhartig mede dat hij als predikant slechts den inhoud der drie eerste Evangelien kon prediken. Desmettegenstaande ontving hij het radical van predikant en kreeg hij van het kerkbestuur een standplaats. (Slechts in enkele delen van Duitschland kiest de gemeente hare predikanten). Onder de uitoefening van zijn ambt kwam de heer Schrempf tot de overtuiging dat hij eenige artikelen van de apostolische geloofsbelijdenis niet kon onderschrijven als de bovennatuurlijke geboorte van den Zaligmaker, de hemelvaart des Heeren en de wederopstanding des vleesches, en daarom liet hij bij de benoeming van den H. Doop het voorlezen van de 12 artikelen na. Ook liet hij niet na, zijne gemeente van de reden, waarom hij de 12 artikelen niet meer voorlas, in kennis te stellen. Eene aanklacht werd bij het kerkbestuur ingediend, dat den predikant eene schorste en hem eindelijk na lange onderhandelingen afzette.

De Deutsche Ev. Kirchenz. zegt dat zulk een geval dikwijls zoo voorkomen als alle predikanten maar even opecht wilden zijn als de heer Schrempf. Daarbij laat genoemd blad eene klacht hooren over de opleiding der predikanten aan de bestaande staats-universiteiten. 'In derdaad is het eene ongerijndheid, zegt de D. E. K., dat onze jonge theologen gevormd worden aan de voeten van hoogleraren, die benoemd door den Staat en erkend door de kerk, door de meeningen die zij verkondigen, hen ongeschikt maken voor de taak die hen wacht. De kerkbesturen, als zij getrouwen willen blijven aan het geloof der kerk en als zij willen dat de kerk, aan zijne zorgen toebetrouwd, aan hare belijdenis getrouw blijft, moeten een voldoende invloed kunnen laten gelden op de benoeming van professoren in de Godgeleerdheid. Zij moeten er voor zorgen dat de studenten opgeleid worden in overeenstemming met de belijdenis der kerk; zij moeten de daarmede strijdende leerstellingen verwerpen. Hoevele geleerden zijn er, die het gemeenschappelijk geloof ontkennen en welke zich zeker gezag als schrijvers zoeken te verwerven; doch die mannen moeten geen deel uitmaken van de Theologische faculteit. De kerkbesturen hebben er voor te waken dat de Theologische faculteiten hare roeping vervullen. Zoo de heeren der kerkbesturen bang zijn dat zij met de overheid, met prinsen en ministers in conflict zullen komen, dan hebben zij zich slechts tot de synoden te wenden, die hunne harten en handen zullen sterken. In de kerkelijke vergaderingen heerscht niet uitsluitend de wetenschap, maar het praktisch kerkelijk standpunt is daar regel. Die synoden zullen gaarne den strijd voor de faculteiten mede strijden, welke slechts een deel is van den strijd voor de autonomie (zelfregering) der kerk; men zal de kerkbesturen steunen, als zij maar ernstig toonen, dat zij met de synoden willen saamgaan.'

Voorts klaagt genoemd blad sterk over de hoogleraren in de Theologie: 'Velen onzer geleerde theologen, hebben niet het minste respect voor de historische traditie, niet den minste eerbied voor het gemeenschappelijk geloof, niet de minste zorg voor de kerk. Hypothesen, hypothesen van de collegebanken, die niets anders zijn dan kleine luchtballonnen, hebben zij in hunne oogen grotere realiteit, dan de grondslagen der Christelijke maatschappij. De geloofsbelijdenis, het gezag van den Bijbel, zelfs de historie en de persoon van den Christus, worden in de schijnende brouwerij van die duivelskunstenaars geworpen, die men de critiek noemt, en onderscheidene personen, die zelve het geloof vasthouden, laten den vrijen loop aan het ongeloof van anderen, ja zij buigen er zich voor. Alle vastigheid verdwijnt; het louter subjectivisme ontsienet aan de kerk de adem des Heiligen Geestes en als dat zoo doorgaat, zal de Geest geheel en al wijken.'

Het doet ons genoegen, dat wij zulke woorden in ons blad kunnen overnemen, die toonen, dat men in Duitschland het gevaar, dat in het subjectivisme ligt, beseft. Jammer maar, dat men in beginsel met de staats-universiteiten niet breekt en men tevens zoo zijn, indien de kerkbesturen hunnen invloed bij de benoeming van professoren in de Theologie kunnen doen gelden. En wat te doen, wanneer het kerkbestuur in liberale of moderne handen is?

Ook blijkt het uit hetgeen men ziet in Frankrijk, Zwitserland en Schotland, dat al heeft de kerk invloed op de benoeming van professoren, ja al heeft de kerk Theologische scholen die geheel van haar uitgaan, de dingen ook dan niet gaan gelijk zij behooren. Of werd niet onlangs in Montauban benoemd de heer Bonnet, die hoe gematigd ook, toch tot de liberalen op godsdienstig gebied behoort. Blijkt het niet, dat de hoogleraar Assié, hoogleraar aan de Theol. school van de Vrije kerk van Waadland zeer van de belijdenis der kerk afwijkende meeningen kon verkondigen, zonder dat men er ernstig tegen ingaat. Bleek het niet in de jongste 'general Assembly' van de Vrije Schotsche kerk, dat de predikant Macasall met zijn 37 Hooglanders zoo goed als alleen stond bij zijn protest tegen het feit dat ondercheidene hoogleraren zijner kerk beoefenaars bleken te zijn van de z.g. moderne critiek? (Wordt vervolgd.)

WINCKEL.

Voor Anderen.

IN HET POOLLAND.

IN GEVAAR.

V.

Doch het kan gebeuren dat, terwijl de Groenlander in zijn kajak tusschen het ijs doornvaart de wind tot storm wordt, of de sneeuw als in wolken neervalt of wel de ijssmassa's van alle kanten opringen. Wel is het gevaarlijk. Het zwakke vaartuig wordt door het ijs stukgestooten of de dunne huid van het scheepje, die alleen den schipper boven water houdt, scheurt. Dan is de Eskimo bijna zeker verloren. Wel redt hij zich nog niet alle inspanning op de naaste ijsschots, of springt in wanhoop van 'eene ijssblok op het andere. Maar de grond onder hem geeft mee als hij er op staat. Hij kan voortuit noch achteruit. Hij roept om hulp, maar er is niemand die 't hoort hulpeloos zinkt hij weg.

Dikwijls ook drijft het vaartuig de open zee in en eerst maanden daarna wordt het weer op 't strand geworpen, met het lijk van den ongelukkigen zeevaarder. Op wonderlijke wijze ontkomt nu en dan een zeehondenjager, zulk een vreesselijke dood; bij velen is het anders.

De gewone zeehond — om tot het dier terug te keeren — is de meest bekende; hij wordt ruim één Ned. el lang. Hij woont niet enkel in zeeën maar ook in wateren die eigenlijk meren zijn, schoon geen kleine, zoals de Kaspische zee en het meer Aral in Azië. De hoofdplaats van zijn lichaam zijn witachtig en zwartachtig; aan de zijden is hij grauwwit of geelgrijs gespikkeld, van onderen witachtig. Om het oog loopt een bleke ring; de snorharen zijn kort.

Ook deze zeehond is niet gemakkelijk te vangen. Dit zouden u b.v. de Runen kunnen vertellen, menschen die wonen op het kleine eiland Runo in de golf van Riga, en veel jacht op zeehonden maken. Men zegt wel eens dat de zeehonden dommelig in het duinzand liggen en men hen niet stokken kan doodslaan, maar meestal gaat het geheel anders.

In Maart of April als de dagen lengen en de zoet water van verwarmend op de verstijfde wateren schijnt, dan moet de eilandbewoner zijn buit opvoeren en wel vlak aan de grens tusschen zee en ijs.

Natuurlijk heeft hij een boot noodig of dat kan althans zoo zijn. De man gaat op het ijs en trekt het schoneij achter zich voort, dat op twee richels is geplaatst, alsof 't op schaatsten stond.

Zoo kniet hij voort tot hij aan het open water komt, waar hij het bootje noodig heeft.

Als hij om dien tijd eens een der vuurtorens bekijkt, die langs de kust staan, dan zoude hij vaak met den verrekijker de jagers als onbewegelijke standbeelden hier en daar op het ijsveld kunnen zien staan. De mannen houden zich zoo stil, dat de zeezuemeren, die anders nogal schuw zijn, langs hen heen strijken of wel op hun gemak in 't schuutje plaats nemen. Treft hen echter een blik van den bijna bewegeloozen man, dan vliegen zij op; knalt een geweershot door de doodelijke stilte en eensamenheid dan verheffen zij zich met klagekluis geschreeuw en klieven droevig krasend de grauwe lucht.

Zoodra valt er niet een schot en kan er dus een zeehond zijn getroffen, of er ontstaat beweging op het ijs. Een boot wordt te water gelaten om den buit te halen die dan verder land- of liever ijswaarts wordt gebracht. Zoo snel mogelijk wordt dan de gedooide zeehond geveld en het spek in groote blokken gesneden, uit welke later tranen wordt gekookt. Soms doch zelden wacht men met het overbrengen der doode dieren tot de geheele jacht voorbij is. Bij nacht, weer wordt het vleesch der gedooden spoedig rot.

Als het hard vriest is daarentegen de jacht weinig loonend. Want dan komt de zeehond slechts enkele seconden boven water en ligt ook meent ver van land en ijs. De jager moet aldan met zijn niet al te best geweer uit de verte mikken. Raakt hij nu het even opduikende zeehond niet juist in de hersenen, dan schiet het dier, schoon ook gewond, toch weer naar de diepte, en men ziet het zoo goed als zeker niet weer.

Die jacht is, zeiden we, een gevaarlijk werk. Dat begrijpt men trouwens als van zelf. De mannen toch moeten zich wagen op het ijs, dat altijd onbetrouwbaar is. En daarbij staan zij niet op een bevroren slootje, maar op zeeijs en wel aan de kanten, die door den vloed en de branding der zee bespoeld en ondermijnd worden. Tevens hebben ze zelden lieflijk weer. Vaak giert de snijdende en barre oostwind over de wijde vlakten; over het ijs vliegen ijne splinters den jagers vlak in 't gezicht en onder dit alles moeten zij nog scherp acht geven, of al hun moeite is verloren.

AAN VRAGERS.

Onze vriend F. v. d. B. te W. vraagt naar den oorsprong van de uitdrukking: 'Hij krijgt van Leiden op Delft' — een zeker niet algemeen bekend gezegde.

Er bestaan in onze taal verscheiden oude uitdrukkingen die betrekking hebben op het reizen en wel natuurlijk in die streken, waar door de groote reiswegen liepen. Zulke uitdrukkingen zijn: 't is een Keulse reis'; 't is achter Utrecht om' en ook wat vriend B. aanhaalt.

Dit laatste nu wil zeggen: Hij krijgt telkens weer wat te hooren, krijgt het steeds opnieuw te kwaad; men laat hem geen rust. Het beeld is ontleend aan iemand die den grooten, zeer druk bezochten reisweg van Amsterdam naar Den Haag en Rotterdam ging en wel telkens een pleisterplaats maar geen plaats om te blijven vond van Amsterdam naar Haarlem, dan naar Leiden, dan Delft enz.

Op de andere vraag antwoorden we, zoo de Heere wil, spoedig.

Zuinigheid bedriegt de wijsheid.

Een herder bezat een grooten sterken dog, die elken dag een half brood en een paar ponden vleesch op kon. Maar hij was dan ook tegen een wolf opgewassen en zorgde dat er van de kudde geen schape verloren gingen.

Eens zei iemand tot den herder: 'Ik begrijp niet, dat ge zulk een duur beest hebben wilt. Het kost zoo veel van onderhoud, dat men er gerust drie andere honden voor kon voeden. In uw plaats deed ik hem weg.'

Dat is nu zoo dwaas niet, dacht de herder. Die hond is ook een rechte opeter. En wolven zie ik in den laatste tijd toch haast niet meer. Hij vergat, dat juist zijn sterke hond oorzaak was dat de wolven wegbleven.

Spoedig daarop verkocht de man zijn flinken wakkeren hond en schafte zich drie kleinere aan, denkende: zie zoo dat is een goede ruil, drie voor een, en de kosten zijn dezelfde. Maar het duurde niet lang of hij kreeg bevoor. De wolven markten spoedig dat de groote dog er niet meer was en waagden het weer de kudde aan te vallen. De drie honden waren natuurlijk niet altijd bij elkander; de een liep hier, de ander daar. Elk van hen alleen kon tegen de wolf weinig uitvoeren. Na een maand reeds bespeurde de herder, hoe dwaas hij gehandeld had. Want hij leed aan de kudde veel meer schade, dan hij ooit op de drie honden kon inhalen.

HOOGENDIJK.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

DRIFTALLEN: Leegwarden B. J. Hania te Oosterbeem; J. van der Linden te 's-Hertogenbosch en J. W. A. Notten te Veldwijk. — Scheemda: Breukelaar te Hasselt; Draaijer te Suixwoude en E. Koppe, cand. te Zuidwilde.

TWENTALLEN: Kampen B. R. Loman te Herwijnen en G. Ringmala te Utrecht. — Monster B. G. J. Broekelaar te Hasselt en W. Bosch te Andijk. — Breda: Rimmigheer, S. Bosma te Wommels. — Harlingen: J. Hania te Oosterbeem. — Leerdam: B. de Goeijer te Nieuwpeet. — Oelen (Prinzen), S. van de Wal, cand. te 's-Heerenbroek.

Hellevaals, A. H. van Mienen. — Oist, H. Kulk te Steenwijk. — Baambrugge, J. J. Impeta te Alfen aan den Rijn.

AANGENOMEN: Ee, J. Koopmans te Langerak. — Hillegom, R. van der Wal, cand. te 's-Heerenbroek.

BEDANKT: Idskenhuisen, K. van der Wal, cand. — Hoorn, P. Veenhuisen te Langelag. — Workum, A. L. S. Jongma te Dokkum. — Amersfoort B. D. Broomstra te Schiedam.

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Zuidwoude en Uidam, H. W. A. Voorhoeve, cand. te Rotterdam. — Sirjanland, J. L. Dippel, cand. te Amsterdam. — Sprang, J. Beijer te Maarsseveld bij Utrecht. — Molkwerum, H. W. A. Voorhoeve, cand. te Rotterdam. — Kattendijke, W. van der Wal, cand. te Ridderkerk. — Uithuizer meeden, J. Oosterhuis te Vriezenveen. — Meteren en 's-Heer Hendrikskinderen en Wisselkerke, H. A. Beijer, cand. — Anloo, H. Rutgers te Jelsum (Fr.). — Weer, A. Zuidema, em. pred. te Veendam. — Nijland (Fr.). P. Barmstra te Krimpen aan de Lek. — Hoorn herenwaag, H. Rombach, C. A. te Uithuizer meeden, W. A. Voorhoeve, cand. te Rotterdam. — Kollumerwaag, C. R. A. Rijkenberg, cand. — Wilderwaak, A. de Jong te Sappemeer. — Heveske, A. A. Cremer, Rm., cand. te Rotterdam. — Nieuw Beijer land, W. Willem te Heerde. — Nijega (Hemelumer Oldephaert en Noordwilde) J. L. Dippel cand. te Amsterdam. — Katwijk aan den Rijn, A. ten Have te Polstroom, c. a. — Moerkapelle, W. van der Wal, cand. — Heerenveen, H. Knotters, vroeger predikant te Batavia, thans te Hilversum woonachtig. — Borkulo, J. Herderschêe te Tiel. — Wedde, J. S. Sinnighe Damsté J. Sen. te Wierum. — Gasselternijveen, Verhoef te Denekamp. — Walsum en West-Hem, D. Ozinga te Wijk. — Kattendijke en Cais, W. van der Wal, cand. te Ridderkerk. — 's-Gravenpolder, H. W. A. Voorhoeve, cand. te Rotterdam. — Zijderveld en Hagelstein, H. A. Beijer, cand. te Utrecht.

AANGENOMEN: Rotterdam, J. L. Helling te Middeldijk. — Workum, D. Jacobsen te Hoog-Blokhuis. — Oudekerk, Dr. A. Boon te Oude Pekela.

BEDANKT: Ellburg, P. G. Dama te Delfshaven. — Oostzee c. a. G. Boersma te Heemse. — Zuilen, W. van den Bijl, Jr. te Elbergen. — Veldhoven, R. A. de Jongh van Arkel te Berkenwoude. — Breda, Dr. A. F. H. Blaauw te Huis (O. B.). — Kroopwilde, H. Rutgers te Jelsum. — Medemblik, J. H. W. Bischof Boele te Twist.

AANGENOMEN: Rotterdam, J. L. Helling te Middeldijk. — Workum, D. Jacobsen te Hoog-Blokhuis. — Oudekerk, Dr. A. Boon te Oude Pekela.

BEDANKT: Ellburg, P. G. Dama te Delfshaven. — Oostzee c. a. G. Boersma te Heemse. — Zuilen, W. van den Bijl, Jr. te Elbergen. — Veldhoven, R. A. de Jongh van Arkel te Berkenwoude. — Breda, Dr. A. F. H. Blaauw te Huis (O. B.). — Kroopwilde, H. Rutgers te Jelsum. — Medemblik, J. H. W. Bischof Boele te Twist.

Geabonneerden op DE HERAUT wordt beleefd verzocht, de abonnementsgelden over het kwartaal, geëindigd 30 September j. l. ten bedrage van f 1,20, per postwissel over te maken.

Op ontvangst van den postwissel wordt den afzender daarvan bericht gezonden. J. A. WORMSER, Directeur-Uitgever.

PS. Intekenaren op de premie 'E voto Dordracens' wordt herinnerd dat den 1sten October j. l. de eerste termijn (2e deel) van f 0,75 per exemplaar was te voldoen. Men zal mij verplichten door met dat bedrag den postwissel te verhoogen. Amsterdam, October 1892.

Advertentien.

Mevrouw Douairière VAN ASCH VAN WIJCK-DE GEER, laat bekend maken, dat hare dierebare echtgenoot,

Jhr. ANTON THEODORE MARIE VAN ASCH VAN WIJCK, in leven Notaris te Utrecht en lid van de Provinciale Staten, na een kort doch hevig lijden, in den ouderdom van bijna 43 jaren, op den 23sten September 1892 te Zeist is overleden.

Benige en algemeene kennisgeving.

MEYLINK & PIERON, Rozengracht 10-12, Amsterdam.

Fabrikanten van Ledikanten voor Gestichten, Pensionnats enz., in alle vormen.

EENIG ADRES van Gestampte Ledikanten.

Bij C. C. CALLENBACH te Nijkerk is zooveen verschenen:

PETRUS DATHENUS

tragedie in vijf bedrijven,

DOOR G. C. HOOGWERFF.

Bericht de ontvangst eener groote partij prachtige AMERIKAANSCH ORGELS, in de meest verscheidene stijlen en prijzen.

Onze Orgels zijn reeds overal bekend en in gebruik, doch verdienen NOG meer populair te worden, dan ze reeds zijn.

Verschillende tongwerken als Cello, Vacuum, Violon, Kalophon enz. zijn gepatenteerd en onze Orgels werden juist om hun heerlijk toon, groote verscheidenheid van registers en hoogst duurzame constructie overal met eerste prijzen bekroond. toonden atesten van koopers reeds ontvangen. Vraag de Catalogi.

P. VAN ELJK.

FIRMA JOHANNES KRAMER & Co., Dam 15-17, Amsterdam.

Koopen en verkoopen EFFECTEN, vreemde COUPONS enz. Wisselen Gouden, Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten. Sluiten PROLONGATIEN en BELEENINGEN. Nemen gelden a DEPOSITO met rentevergoeding van 1/2 pCt. onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

GEDRUKT TER KON. NED. STOOMDRUKKERIJ WARMOESSTRAAT 106, AMSTERDAM.

Vrije Universiteit.

Dinsdag 20 September werden de Colleges heropend, met eene hoogst belangrijke rede van den hoogleraar Dr. Wolger, welke tot titel had 'gezag en wetenschap', en welke, naar ik hoop, in druk zal verschijnen om ook in wijderen kring lezers te vinden, waaraan het zeker niet zal ontbreken. Een twee-entwintigtal nieuwe studenten werd ingeschreven in de registers der academie. Zij het voor hen en voor de oudere studenten een rijk gezegend Studiejaar!

Een groot verlies heeft onze kleine kring geleden. Een voortreffelijk man nam de Heere van ons weg, en wel den heer Jhr. A. Th. M. van Asch van Wijck te Utrecht.

Als bestuurder en mede-oprichter van het Gereformeerd Gymnasium alhier met de heeren Waller, Ruys en Van der Hoop, toonde hij klaar een open oog te hebben voor de behoeften van het Hooger Onderwijs op den grondslag van Gods Woord. Zijne krachten wijdde hij in stilte vooral aan den arbeid der Vereniging tot Christelijke verpleging van krankzinnigen, waarvan hij het uitgebreid financieel beheer op voorbeeldige wijze voerde.

Ik ben menigmaal in de gelegenheid geweest, daartoe door de algemeene vergadering afgevaardigd, zijn werk na te zien, doch het was steeds hoven mijn lof verheven. Ootmoediger en bescheidener Christen trof ik zelden aan dan deze broeder, die in alles zijnen Heere diende, en dus den lof van menschen niet zocht. Zijn omgang was mij ten zegen en tot beschaming. Ook zijn heengaan zal een onuitwisbare indruk bij mij achterlaten, daar ik getuige was van het zware lijden, waardoor de Heere hem den laatste dag zijns levens heeft laten doorgaan, alvorens hem in Zijne heerlijkheid op te nemen. Van Asch van Wijck roept ons allen toe: 'Laat ons werken zoolang het dag is, vóór de nacht komt, waarin niemand werken kan.'

Ons uiteinde moge eenmaal zijn gelijk het zijne; doch spare de Heere ons nog voor den veelvuldigen arbeid, dien Hij op aarde zijn volk te doen gaf en waaruit Hij, die geen reken-schap geeft van zijne handelingen, dezen broeder wegrukte, dien wij zouden meenen nog niet te hebben kunnen missen.

W. HOVY.

Bij R. BOERNA, Theol. Boekhandel, Groningen, verschijnt:

LEESBOEK

over de Gereformeerde Geloofsleer, DOOR H. E. GRAVEMEIJER.

Opnieuw uitgegeven, hier en daar gewijzigd en aangevuld door Dr. E. C. GRAVEMEIJER, Pred. te Gorinchem.

3 deelen, met Algemeen Register. Prijs gebonden clagrijn met vergulde rugstempels f 15.—; ingenaaid f 12.—.

Het 1ste deel, 893 pag., is voor de intekenaren verkrijgbaar.

Verder: Mr. GEORGE HUTCHESON.

VERKLARING van de Twaalf kleine Propheten.

Nieuwe uitgave, met de voorrede van Th. v. d. GROE, bezorgd door Dr. E. C. GRAVEMEIJER en Dr. J. TEVES TEN.

2 deelen, prijs gebonden in leder met vergulde rugstempels f 9.50; ingenaaid f 8.—.

Het 1ste deel: Hosea-Joël-Amos bevatende is verkrijgbaar.

Bij D. DONNER te Leid- en verscheen dezer dagen de Eerste Aflevering van:

DE PSALMEN.

Voor de gemeente uitgelegd DOOR J. H. DONNER.

Dit werk wordt uitgegeven in 30 afleveringen. De prijs per aflevering van 32 blz. druks is slechts 15 Cent.

De teekening is bij iederen boekhandelaar opengesteld, bij wien eerste aflevering en prospectus voorhanden.

Het eerste nummer van: „DE GETUIGE”

Chr. Sociaal Weekblad voor Sneek en Omstreken.

Hoofd-Redacteur: Dr. P. N. KRUIJSWIJK, TE SNEEK.

verschijnt 8 October e. k.

Abonnementen prijs 37 1/2 Ct. per drie maanden. Advertentie 5 Ct. per regel. Abonn. lager.

J. W. BOEIJENGA, Uitgever, Sneek.

De blad Blijdschap van dit bla aan de AI lereind tamen vo

ZON

Het vier en zakelijk schelijk s vorm, om laatste bli gen van b overige ac daarom aa het ben de verbiiden, geheel and s Gedenk d zoo hier: n Reeds doo geboden v scheiden, e gezet.

Doch ool ren ze bij drie geboe den Heere leven gere gende gebo naaste, va het vierde den strekk drie, toch aanranding om, gelijk verdrigen zijn persoo ders, voor het richte aan te wijf dat richtan leven an b lijk leven; gij rusten o Gebod spre maar wijst menscheijk Opmerking Leviticus 10 eens saamg haald word ieder zal zij zen en mij de Heere niet in hel geboden v zichzelf sta gaat het v en dit geb genoemd.

De veel Gebod bij d der Wet h ware het t deze vrag geworden. vraag zou a uit de Heil sing der g op hun inh zoo. Er stas breedere be den, in verg drukking va onwaarschijn gelijke tafele de eerste v tweede vijf, tafel seer ge ven, en kun na niet beh Het kan d eerste tafel de tweede gertaan; voo Hebreewsch talen, alles ac dat er geen stonden; en Hebreewsch een scheiden zijn bijgezet. de eerste d van de Wet, laatste ruim tisch, zoo b wordt, even komt. Zels l op de eerste gebod alle en erger wordt men ook het tafel voegt, loopend Hel tafel ruim ze tegen op de wat niet is